

Enheten för region syd
Peter Burman, 010-730 9793

Delrapport Regeringsuppdraget Tillsyn av psykosocial arbetsmiljö inom äldreomsorgen A 2016/00159/ARM.

Genom ändringar i regleringsbrev för budgetår 2016 gavs Arbetsmiljöverket i uppdrag att genomföra tillsyn av psykosocial arbetsmiljö inom äldreomsorgen. Uppdraget ska redovisas i en delrapport till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) i samband med årsredovisningen för 2017

I enlighet med regeringsuppdraget har vi påbörjat tillsyn av psykosocial arbetsmiljö inom äldreomsorgen.

Bakgrund

Regeringen har med utgångspunkt från sin arbetsmiljöstrategi för ett hållbart arbetsliv, lämnat ett uppdrag till Arbetsmiljöverket att genomföra en tillsyn av arbetsmiljön inom äldreomsorgen. Särskilt fokus för tillsynsinsatsen ska vara på organisatorisk och social arbetsmiljö, arbetstagarnas möjlighet till inflytande och delaktighet inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet samt att särskilt beakta ett genusperspektiv. Tillsynsinsatsen pågår under 2017- 2019 och berör såväl kommunala som privata huvudmän.

Inom äldreomsorgen, hemtjänst och särskilda boenden för äldre, finns ungefär 273 500 personer sysselsatta av dessa är nästan 239 000 kvinnor. Vi ser i arbetsskadestatistiken att det inom äldreomsorgen, såväl inom hemtjänst som inom särskilda boendeformer, finns en hög sjukfrånvaro. Rapporteringen rör såväl olyckor som arbetssjukdomar. Trenden har under lång tid varit att arbetssjukdomarna ökar och arbetsolyckorna går ner något men är fortsatt högt i relation till övriga branscher. Arbetssjukdomarna, som olika stressreaktioner och muskel- och ledbesvär, härleds till tunga lyft, stor arbetsmängd stor arbetsbelastning och problem med intressekonflikter. Olyckorna är fallolyckor, belastningsolyckor, hot och våld men även olyckor med bilkörning och cykling i tjänsten.

Dialog med parterna

Arbetsmarknadens parter tillfrågades inför tillsynen om att komma in med synpunkter på tillsynsinsatsningen och svar inkom från Svenskt Näringsliv, TCO, Vision och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Svenskt Näringsliv såg gärna att inspektionerna främst sker på särskilda boenden och i samverkan med Inspektionen för vård och omsorg (IVO) och var positivt till Arbetsmiljöverkets fokus på det systematiska arbetsmiljöarbetet. TCO och Vision välkomnade riktade tillsynsinsatser med fokus på den nya föreskriften om organisatorisk och social arbetsmiljö. Vision tog upp organisatoriska brister och förutsättningar för chefer i det förebyggande arbetsmiljöarbetet och att det är viktigt att högre beslutsfattare såsom politikers kunskaper om arbetsmiljö höjs. SKL är positivt till Arbetsmiljöverkets fokus på systematiskt arbetsmiljöarbete och ser gärna att kontakter tas för att arbeta med kommunens övergripande arbetsmiljöarbete. Konkurrensneutralitet är viktig för parterna och att Arbetsmiljöverket besöker såväl offentliga som privata aktörer. SKL lyfte också fram att de önskade att Arbetsmiljöverket samverkar med IVO samt att inspektörer får kunskap om olika lagstiftningar inför tillsynen.

Myndighetssamverkan

Tillsynsinsatsen sker i samverkan med Försäkringskassan enligt överenskommelse 2017-2020 mellan myndigheterna. Syftet med samverkan är att utveckla kommunikation och samverkan mellan myndigheterna som främjar arbetsgivarnas ansvarstagande för arbetsmiljön, att förebygga ohälsa, samt att effektivt arbeta med arbetsanpassning och rehabilitering. Samverkan sker dels vid urval av arbetsgivare och dels vid inspektionen på huvudmannanivå.

Vår samverkan med Försäkringskassan i urvalsfasen förbättrar våra förutsättningar att bedriva tillsyn hos de äldreomsorgsanordnare där risken för att drabbas av olycka eller arbetsrelaterad sjukdom är som störst. Genom Försäkringskassans medverkan i inspektionerna på huvudmannanivå tillför vi kompetens om anpassning och rehabilitering, viktiga verktyg för en bra arbetsmiljö.

Tillsynsinsatsen

Arbetsmiljöverket ska genom denna tillsynsinsats bidra till förbättrade arbetsmiljöförhållande för personal i äldreomsorgen inom såväl hemtjänsten som på äldreboenden. Kvinnor och män som arbetar i äldreomsorgen ska uppleva en förbättrad organisatorisk och social arbetsmiljö och arbetsgivarna ska ha ett väl fungerande systematiskt arbetsmiljöarbete. Tillsynen ska också synliggöra och skapa ett genusmedvetande hos huvudmännen. Inspektionerna

ska inriktas både mot tjänstemannaledning och politisk ledning eller företagsstyrelse inom äldreomsorgsorganisationer och mot enskilda omsorgsenheter. Tillsynsaktiviteten startade i augusti 2017 och pågår till december 2019.

Arbetsmiljöverket har under 2017 gjort 350 inspektioner hos huvudmän inom kommunal regi. Vi har inspekterat 69 kommuner och vi har ställt ca 1 600 krav på arbetsmiljöåtgärder. Tillsynen fortsätter under hela 2018 och 2019. Från och med 2018 kommer också privata anordnare att inspekteras.

I detta ärende har generaldirektören Erna Zelmin-Ekenhem beslutat. I den slutliga handläggningen har avdelningschefen Pia Zätterström deltagit. Föredragande har varit enhetschefen Peter Burman.

Erna Zelmin-Ekenhem

Peter Burman